

Учреждение образования
«Барановичский государственный университет»

Вестник БарГУ

Ежеквартальный научно-практический журнал

Издаётся с марта 2013 г.

Выпуск 6, декабрь, 2018.

Серия «Исторические науки
и археология. Экономические
науки. Юридические науки»

Учредитель: учреждение образования «Барановичский государственный университет».

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Главный редактор журнала Кочурко Василий Иванович, доктор сельскохозяйственных наук, профессор, академик Белорусской инженерной академии, академик Международной академии технического образования, академик Международной академии наук педагогического образования, академик Академии экономических наук Украины, Заслуженный работник образования Республики Беларусь, ректор учреждения образования «Барановичский государственный университет» (Барановичи, Республика Беларусь).

Заместитель главного редактора журнала Климук Владимир Владимирович, кандидат экономических наук, доцент, проректор по научной работе учреждения образования «Барановичский государственный университет» (Барановичи, Республика Беларусь).

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ СЕРИИ

Главный редактор серии

Познякевич Виктория Николаевна, кандидат экономических наук, доцент, заведующий кафедрой бухгалтерского учёта, анализа, аудита и статистики учреждения образования «Барановичский государственный университет» (Барановичи, Республика Беларусь).

Ответственный секретарь серии

Познякевич Виктория Николаевна, кандидат экономических наук, доцент, заведующий кафедрой бухгалтерского учёта, анализа, аудита и статистики учреждения образования «Барановичский государственный университет» (Барановичи, Республика Беларусь).

Редактор текстов на английском языке

Пинюта Ирина Вячеславовна, кандидат педагогических наук, доцент, доцент кафедры профессиональной иноязычной подготовки учреждения образования «Барановичский государственный университет» (Барановичи, Республика Беларусь).

Андрияшко Марина Васильевна (*ответственный за направление «Юридические науки»*), кандидат юридических наук, доцент, заведующий кафедрой общеправовых дисциплин и государственного управления учреждения образования «Барановичский государственный университет» (Барановичи, Республика Беларусь).

Демидович Анатолий Викторович (*ответственный за направление «Исторические науки и археология»*), кандидат исторических наук, заведующий кафедрой социально-гуманитарных дисциплин учреждения образования «Барановичский государственный университет» (Барановичи, Республика Беларусь).

Короб Александр Николаевич (*ответственный за направление «Экономические науки»*), кандидат экономических наук, заведующий кафедрой теоретической и прикладной экономики учреждения образования «Барановичский государственный университет» (Барановичи, Республика Беларусь).

Безуглая Виктория Александровна, кандидат экономических наук, доцент, декан факультета экономики и права учреждения образования «Барановичский государственный университет» (Барановичи, Республика Беларусь).

Биглова Гузель Фатиховна, доктор экономических наук, заместитель директора по научной работе Федерального государственного бюджетного учреждения науки «Институт социально-экономических исследований Уфимского научного центра Российской академии наук» (Уфа, Республика Башкортостан, Российская Федерация).

Василевич Григорий Алексеевич, Заслуженный юрист Республики Беларусь, доктор юридических наук, профессор, член-корреспондент Национальной академии наук Беларуси, заведующий кафедрой конституционного права Белорусского государственного университета (Минск, Республика Беларусь).

Вишневский Алексей Фёдорович, доктор исторических наук, профессор кафедры теории и истории государства и права учреждения образования «Академия Министерства внутренних дел Республики Беларусь» (Минск, Республика Беларусь).

Гурский Василий Леонидович, кандидат экономических наук, доцент, заведующий отделом экономики Государственного научного учреждения «Институт жилищно-коммунального хозяйства Национальной академии наук Беларуси» (Минск, Республика Беларусь).

Адрес редакции:
ул. Войкова, 21, 225404 г. Барановичи.
Телефон: +375 (163) 45 46 28.
E-mail: vestnik@barsu.by .

Подписные индексы: 00993 — для индивидуальных подписчиков; 009932 — для организаций.

Свидетельство о регистрации средств массовой информации № 1533 от 30.07.2012, выданное Министерством информации Республики Беларусь.

В соответствии с приказом Высшей аттестационной комиссии Республики Беларусь от 21 января 2015 г. № 16 научно-практический журнал «Вестник БарГУ» серия «Исторические науки и археология. Экономические науки. Юридические науки» включён в Перечень научных изданий Республики Беларусь для опубликования результатов диссертационных исследований по историческим наукам и археологии, экономическим наукам, юридическим наукам.

Научно-практический журнал «Вестник БарГУ» включён в РИНЦ (Российский индекс научного цитирования), лицензионный договор № 06-1/2016.

Издатель: учреждение образования «Барановичский государственный университет».

Выходит на русском, белорусском и английском языках.

Журнал распространяется на территории Республики Беларусь.

*Заведующий редакционно-издательской группой С. А. Березнюк
Технический редактор Е. И. Березич
Компьютерная вёрстка С. А. Березнюк
Корректор С. А. Березнюк*

Подписано в печать 17.12.2018. Формат 60 × 84 ¹/₈. Бумага офсетная. Печать цифровая. Гарнитура Таймс. Усл. печ. л. 20,00.
Уч.-изд. л. 14,90. Тираж 75 экз. Заказ
Цена свободная.

Полиграфическое исполнение: Гродненское областное унитарное полиграфическое предприятие «Слонимская типография». Свидетельство о государственной регистрации издателя, изготовителя, распространителя печатных изданий № 1/203 от 07.03.2014, № 2 от 25.02.2014.

Адрес: ул. Хлопина, 16, 231800 Слоним, Гродненская обл.

© БарГУ, 2018

Установа адукацыі
«Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт»

Веснік БарДУ

Штоквартальны навукова-практычны часопіс

Выдаецца з сакавіка 2013 г. Выпуск 6, снежань, 2018.

Серыя «Гістарычныя навукі
і археалогія. Эканамічныя навукі
Юрыдычныя навукі»

Заснавальнік: установа адукацыі «Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт».

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

Галоўны рэдактар часопіса Качурка Васіль Іванавіч, доктар сельскагаспадарчых навук, прафесар, акадэмік Беларускай інжынернай акадэміі, акадэмік Міжнароднай акадэміі тэхнічнай адукацыі, акадэмік Міжнароднай акадэміі навук педагагічнай адукацыі, акадэмік Акадэміі эканамічных навук Украіны, Заслужаны работнік адукацыі Рэспублікі Беларусь, рэктар установы адукацыі «Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт» (Баранавічы, Рэспубліка Беларусь).

Намеснік галоўнага рэдактара часопіса Клімук Уладзімір Уладзіміравіч, кандыдат эканамічных навук, дацэнт, прарэктар па навуковай рабоце ўстановы адукацыі «Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт» (Баранавічы, Рэспубліка Беларусь).

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ СЕРЫІ

Галоўны рэдактар серыі

Пазнякевіч Вікторыя Мікалаеўна, кандыдат эканамічных навук, дацэнт, загадчык кафедры бухгалтарскага ўліку, аналізу, аўдыту і статыстыкі ўстановы адукацыі «Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт» (Баранавічы, Рэспубліка Беларусь).

Адказны сакратар серыі

Пазнякевіч Вікторыя Мікалаеўна, кандыдат эканамічных навук, дацэнт, загадчык кафедры бухгалтарскага ўліку, аналізу, аўдыту і статыстыкі ўстановы адукацыі «Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт» (Баранавічы, Рэспубліка Беларусь).

Рэдактар тэкстаў на англійскай мове

Пінюта Ірына Вячаславаўна, кандыдат педагагічных навук, дацэнт, дацэнт кафедры прафесійнай іншамоўнай падрыхтоўкі ўстановы адукацыі «Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт» (Баранавічы, Рэспубліка Беларусь).

Андрыяшка Марына Васільеўна (*адказны за напрамак «Юрыдычныя навукі»*), кандыдат юрыдычных навук, дацэнт, загадчык кафедры агульнаправавых дысцыплін і дзяржаўнага кіравання ўстановы адукацыі «Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт» (Баранавічы, Рэспубліка Беларусь).

Дземідовіч Анатоль Віктаравіч (*адказны за напрамак «Гістарычныя навукі і археалогія»*), кандыдат гістарычных навук, загадчык кафедры сацыяльна-гуманітарных дысцыплін установы адукацыі «Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт» (Баранавічы, Рэспубліка Беларусь).

Кораб Аляксандр Мікалаевіч (*адказны за напрамак «Эканамічныя навукі»*), кандыдат эканамічных навук, загадчык кафедры тэарэтычнай і прыкладной эканомікі ўстановы адукацыі «Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт» (Баранавічы, Рэспубліка Беларусь).

Амельянюк Аляксандр Міхайлавіч, кандыдат эканамічных навук, дацэнт, першы прарэктар установы адукацыі «Брэсцкі дзяржаўны тэхнічны ўніверсітэт» (Брэст, Рэспубліка Беларусь).

Астрагляд Аляксандр Васільевіч, кандыдат юрыдычных навук, дацэнт, прарэктар па навуковай рабоце прыватнай вышэйшай навучальнай установы «Універсітэт Караля Данііла» (Івана-Франкоўск, Украіна).

Біглова Гузель Фаціхаўна, доктар эканамічных навук, намеснік дырэктара па навуковай рабоце Федэральнай дзяржаўнай бюджэтнай установы навукі «Інстытут сацыяльна-эканамічных даследаванняў Уфійскага навуковага цэнтру Расійскай акадэміі навук» (Уфа, Рэспубліка Башкартастан, Расійская Федэрацыя).

Бязуглая Вікторыя Аляксандраўна, кандыдат эканамічных навук, дацэнт, дэкан факультэта эканомікі і права ўстановы адукацыі «Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт» (Баранавічы, Рэспубліка Беларусь).

Васілевіч Рыгор Аляксеевіч, Заслужаны юрыст Рэспублікі Беларусь, доктар юрыдычных навук, прафесар, член-карэспандэнт Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, загадчык кафедры канстытуцыйнага права Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта (Мінск, Рэспубліка Беларусь).

Вішнеўскі Аляксей Фёдаравіч, доктар гістарычных навук, прафесар кафедры тэорыі і гісторыі дзяржавы і права ўстановы адукацыі «Акадэмія Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь» (Мінск, Рэспубліка Беларусь).

Гурскі Васіль Леанідавіч, кандыдат эканамічных навук, дацэнт, загадчык аддзела Дзяржаўнай навуковай установы «Інстытут жыллёва-камунальнай гаспадаркі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі» (Мінск, Рэспубліка Беларусь).

Дзёмічаў Дзмітрый Міхайлавіч, доктар юрыдычных навук, прафесар, загадчык кафедры тэорыі і гісторыі права ўстанова адукацыі «Беларускі дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт» (Мінск, Рэспубліка Беларусь).

Жыткевіч Галіна Якаўлеўна, кандыдат эканамічных навук, дацэнт, дацэнт кафедры бухгалтарскага ўліку, аналізу, аўдыту і статыстыкі ўстанова адукацыі «Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт» (Баранавічы, Рэспубліка Беларусь).

Захарчанка Людміла Анатольеўна, кандыдат эканамічных навук, дацэнт, дацэнт кафедры эканамічнай тэорыі і лагістыкі ўстанова адукацыі «Брэсцкі дзяржаўны тэхнічны ўніверсітэт» (Брэст, Рэспубліка Беларусь).

Казлова Зоя Мікалаеўна, кандыдат гістарычных навук, дацэнт, дацэнт кафедры сацыяльна-гуманітарных дысцыплін установа адукацыі «Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт» (Баранавічы, Рэспубліка Беларусь).

Калядка Іван Мікалаевіч, кандыдат юрыдычных навук, дацэнт, загадчык кафедры грамадзянскага працэсу і працоўнага права Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта (Мінск, Рэспубліка Беларусь).

Караў Дзмітрый Уладзіміравіч, доктар гістарычных навук, прафесар, дырэктар Цэнтра міждысцыплінарных даследаванняў дыяспар і замежнага беларусазнаўства ўстанова адукацыі «Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купалы» (Гродна, Рэспубліка Беларусь).

Касіч Ала Аляксандраўна, доктар эканамічных навук, прафесар Крамянчугскага нацыянальнага ўніверсітэта імя М. Астроградскага (Крамянчуг, Украіна).

Ключко Рыма Мікалаеўна, кандыдат юрыдычных навук, дацэнт, дацэнт кафедры крымінальнага права і крыміналогіі ўстанова адукацыі «Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купалы» (Гродна, Рэспубліка Беларусь).

Куган Святлана Фёдарэўна, кандыдат эканамічных навук, дацэнт, намеснік дэкана эканамічнага факультэта ўстанова адукацыі «Брэсцкі дзяржаўны тэхнічны ўніверсітэт» (Брэст, Рэспубліка Беларусь).

Кузьменка Уладзімір Іванавіч, доктар гістарычных навук, прафесар, загадчык Цэнтра гісторыі постіндустрыяльнага грамадства Дзяржаўнай навуковай установы «Інстытут гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі» (Мінск, Рэспубліка Беларусь).

Літвінскі Аляксандр Уладзіміравіч, кандыдат гістарычных навук, дацэнт кафедры сацыяльна-гуманітарных дысцыплін установа адукацыі «Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт» (Баранавічы, Рэспубліка Беларусь).

Лосеў Уладзімір Уладзіміравіч, кандыдат юрыдычных навук, дацэнт, намеснік дырэктара Дзяржаўнай установы «Навукова-практычны цэнтр праблем умацавання законнасці і правапарадку Генеральнай пракуратуры Рэспублікі Беларусь» (Мінск, Рэспубліка Беларусь).

Луцанок Аляксандр Іванавіч, доктар эканамічных навук, прафесар, загадчык аддзела макраэканамічнага рэгулявання і фінансавай палітыкі Дзяржаўнай навуковай установы «Інстытут эканомікі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі» (Мінск, Рэспубліка Беларусь).

Людвікевіч Вольга Мікалаеўна, кандыдат юрыдычных навук, загадчык кафедры грамадзянскіх і крымінальна-прававых дысцыплін установа адукацыі «Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт» (Баранавічы, Рэспубліка Беларусь).

Люты Анатоль Міхайлавіч, доктар гістарычных навук, прафесар, загадчык кафедры гісторыі Беларусі ўстанова адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка» (Мінск, Рэспубліка Беларусь).

Манкевіч Ірына Пятроўна, кандыдат юрыдычных навук, дацэнт, дацэнт кафедры грамадзянска-прававых дысцыплін установа адукацыі «Беларускі дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт» (Мінск, Рэспубліка Беларусь).

Матвееў Яраслаў Мікалаевіч, доктар юрыдычных навук хабілітаваны, упаўнаважаны рэктара Універсітэта ў Беластоку па справах супрацоўніцтва з універсітэтамі Усходняй Еўропы (Беласток, Польшча).

Мядзведзева Гульнара Барангаліеўна, кандыдат эканамічных навук, дацэнт, дацэнт кафедры эканамічнай тэорыі і лагістыкі ўстанова адукацыі «Брэсцкі дзяржаўны тэхнічны ўніверсітэт» (Брэст, Рэспубліка Беларусь).

Момат Тацыяна Валер'еўна, доктар эканамічных навук, прафесар Харкаўскай нацыянальнай акадэміі гарадской гаспадаркі (Харкаў, Украіна).

Нячухрын Аляксандр Мікалаевіч, доктар гістарычных навук, прафесар, загадчык кафедры ўсеагульнай гісторыі ўстанова адукацыі «Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купалы» (Гродна, Рэспубліка Беларусь).

Саладоўнікаў Сяргей Юр'евіч, доктар эканамічных навук, дацэнт, загадчык кафедры эканомікі і права Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта (Мінск, Рэспубліка Беларусь).

Таранава Тацыяна Сяргеёўна, доктар юрыдычных навук, прафесар, загадчык кафедры грамадзянска-прававых дысцыплін установа адукацыі «Беларускі дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт» (Мінск, Рэспубліка Беларусь).

Функ Ян Іосіфавіч, доктар юрыдычных навук, прафесар, прафесар кафедры фінансавага права і прававога рэгулявання гаспадарчай дзейнасці Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта (Мінск, Рэспубліка Беларусь).

Чарняк Юрый Вячаслававіч, кандыдат гістарычных навук, дацэнт кафедры агульнаправавых дысцыплін і дзяржаўнага кіравання ўстанова адукацыі «Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт» (Баранавічы, Рэспубліка Беларусь).

Шабанаў Вячаслаў Барысавіч, доктар юрыдычных навук, прафесар, загадчык кафедры крыміналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта (Мінск, Рэспубліка Беларусь).

Шалаеў Уладзімір Паўлавіч, доктар філасофскіх навук, прафесар, дэкан факультэта сацыяльных тэхналогій Федэральнай дзяржаўнай бюджэтнай адукацыйнай установы вышэйшай прафесійнай адукацыі «Паволжскі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт» (Іашкар-Ала, Рэспубліка Марый Эл, Расійская Федэрацыя).

Шаркова Антаніна Васільеўна, доктар эканамічных навук, загадчык кафедры эканомікі арганізацыі Федэральнай дзяржаўнай бюджэтнай адукацыйнай установы вышэйшай адукацыі «Фінансавы ўніверсітэт пры Урадзе Расійскай Федэрацыі» (Масква, Расійская Федэрацыя).

Шаўлюкоў Аляксандр Пятровіч, доктар эканамічных навук, прафесар, загадчык кафедры бухгалтарскага ўліку і фінансавага менеджменту ў галінах народнай гаспадаркі ўстанова адукацыі «Беларускі гандлёва-эканамічны ўніверсітэт спажывецкай кааперацыі» (Гомель, Рэспубліка Беларусь).

Якаўчык Мікалай Сцяпанавіч, доктар эканамічных навук, доктар сельскагаспадарчых навук, прафесар, дырэктар Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадрў АПК ўстанова адукацыі «Беларускі дзяржаўны аграрны тэхнічны ўніверсітэт» (Мінск, Рэспубліка Беларусь).

Адрас рэдакцыі:

вул. Войкава, 21, 225404 г. Баранавічы.

Тэлефон: +375 (163) 45 46 28.

E-mail: vestnik@barsu.by .

Падпісныя індэксы: 00993 — для індывідуальных падпісчыкаў; 009932 — для арганізацый.

Пасведчанне аб рэгістрацыі сродкаў масавай інфармацыі № 1533 ад 30.07.2012, выдадзенае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

У адпаведнасці з загадам Вышэйшай атэстацыйнай камісіі Рэспублікі Беларусь ад 21 студзеня 2015 г. № 16 навукова-практычны часопіс «Веснік БарДУ» серыя «Гістарычныя навукі і археалогія. Эканамічныя навукі. Юрыдычныя навукі» ўключаны ў Пералік навуковых выданняў Рэспублікі Беларусь для апублікавання вынікаў дысертацыйных даследаванняў па гістарычных навукіх і археалогіі, эканамічных навукіх, юрыдычных навукіх.

Навукова-практычны часопіс «Веснік БарДУ» ўключаны ў РІНЦ (Расійскі індэкс навуковага цытавання), ліцэнзійны дагавор № 06-01/2016.

Выдавец: установа адукацыі «Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт».

Выходзіць на рускай, беларускай і англійскай мовах.

Часопіс распаўсюджваецца на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь.

Загадчык рэдакцыйна-выдавецкай групы С. А. Беззюк

Тэхнічны рэдактар А. І. Бярэзіч

Камп'ютарная вёрстка С. А. Беззюк

Карэктар С. А. Беззюк

Падпісана да друку 17.12.2018. Фармат 60 × 84 1/8. Папера афсетная. Друк лічбавы. Гарнітура Таймс. Ум. друк. арк. 20,00. Ул.-выд. арк. 14,90. Тыраж 75 экз. Заказ .

Кошт свабодны.

Паліграфічнае выкананне: Гродзенскае абласное ўнітарнае паліграфічнае прадпрыемства «Слоніўская тыпаграфія». Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 1/203 ад 07.03.2014, № 2 ад 25.02.2014.

Адрас: вул. Хлюпіна, 16, 231800 Слоніў, Гродзенская вобл.

© БарДУ, 2018

Education institution
“Baranovichi State University”

BarSU Herald

A quarterly scientific-and-practical journal

Published since March 2013

Volume 6, December 2018

Series “Historical sciences and
archaeology. Economics. Law”

Promoter: educational institution “Baranovichi State University”.

EDITORIAL BOARD

Editor-in-Chief Vasily I. Kochurko, Doctor of Agriculture, Professor, Member of the Belarusian Academy of Engineering, Member of the International Academy of Technical Education, Member of the International Academy of Pedagogical Education, Member of the Academy of Economic Sciences of Ukraine, Distinguished educator of the Republic of Belarus, Rector of the educational institution “Baranovichi State University” (Baranovichi, the Republic of Belarus).

Deputy Editor-in-Chief Vladimir V. Klimuk, Ph. D. in Economic Sciences, Associate Professor, Vice-Rector for Scientific Work of the educational institution “Baranovichi State University” (Baranovichi, the Republic of Belarus).

EDITORIAL BOARD OF THE SERIES

Series Executive Editor

Victorya N. Poznyakevich, Ph. D. in Economic Sciences, Assoc. Prof., Head of the Department of Accounting, Analysis, Audit and Statistics of the educational institution “Baranovichi State University” (Baranovichi, the Republic of Belarus).

Senior Editor

Victorya N. Poznyakevich, Ph. D. in Economic Sciences, Assoc. Prof., Head of the Department of Accounting, Analysis, Audit and Statistics of the educational institution “Baranovichi State University” (Baranovichi, the Republic of Belarus).

English Texts Editor

Iryna V. Piniuta, Ph. D. in Education, Assoc. Prof., Assoc. Prof. of the Department of Professional Foreign Language Training of the educational institution “Baranovichi State University” (Baranovichi, the Republic of Belarus).

Maryna V. Andryashka (*Responsible for the topic area “Law”*), Ph. D. in Law, Assoc. Prof., Head of the Department of General Legal Disciplines and Public Administration of the educational institution “Baranovichi State University” (Baranovichi, the Republic of Belarus).

Anatoliy V. Demidovich (*Responsible for the topic area “Historical Sciences and Archaeology”*), Ph. D. in History, Head of the Department of Social Sciences and Humanities of the educational institution “Baranovichi State University” (Baranovichi, the Republic of Belarus).

Aleksandr N. Korob (*Responsible for the topic area “Economic Sciences”*), Ph. D. in Economic Sciences, Head of the Department of Theoretical and Applied Economics of the educational institution “Baranovichi State University” (Baranovichi, the Republic of Belarus).

Victorya A. Bezuglaya, Ph. D. in Economic Sciences, Assoc. Prof., Dean of the Faculty of Economics and Law of the educational institution “Baranovichi State University” (Baranovichi, the Republic of Belarus).

Guzel F. Biglova, Dr. of Economics, Deputy Director for Research of the Federal State Budgetary Institution of Science “Institute of Social and Economic Research of the Ufa Scientific Center of the Russian Academy of Sciences” (Ufa, Republic of Bashkortostan, the Russian Federation).

Grigoriy A. Vasilevich, Dr. of Law, Prof., A. M. of the National Academy of Sciences of Belarus, Head of the Department of Constitutional Law of the Belarusian State University (Minsk, the Republic of Belarus).

Aleksey F. Vishnevskiy, Dr. of History, Professor of the Department of Theory and History of State and Law of the educational institution “Academy of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Belarus” (Minsk, the Republic of Belarus).

Vasily L. Gurskiy, Ph. D. in Economic Sciences, Assoc. Prof., Head of the Department of Economics of the State research institution “Institute of Housing and Communal Services of the National Academy of Sciences of Belarus” (Minsk, the Republic of Belarus).

Dmitriy M. Demichev, Dr. of Law, Prof., Head of the Department of Theory and History of Law of the educational institution “Belarusian State Economic University” (Minsk, the Republic of Belarus).

Galina Ya. Zhitkevich, Ph. D. in Economic Sciences, Assoc. Prof., Assoc. Prof. of the Department of Accounting, Analysis, Audit and Statistics of the educational institution “Baranovichi State University” (Baranovichi, the Republic of Belarus).

Lyudmila A. Zaharchenko, Ph. D. in Economic Sciences, Assoc. Prof., Assoc. Prof. of the Department of Economic Theory and Logistics of the educational institution “Brest State Technical University” (Brest, the Republic of Belarus).

Alla A. Kasich, Dr. of Economic Sciences, Professor of the Kremenchug National University named after M. Ostrogradski (Kremenchug, Ukraine).

Dmitriy V. Karev, Dr. of History, Prof., Head of the Center Department of Economic Theory and Commercial Activities, Director of the Center for Interdisciplinary Studies of Diasporas and Foreign Belarusian Studies of the educational institution "Yanka Kupala State University of Grodno" (Grodno, the Republic of Belarus).

Rimma N. Klyuchko, Ph. D. in Law, Assoc. Prof., Head of the Department of Criminal Law, Criminal Procedure and Criminology of the educational institution "Yanka Kupala State University of Grodno" (Grodno, the Republic of Belarus).

Zoya N. Kozlova, Ph. D. in History, Assoc. Prof., Assoc. Prof. of the Department of Social Sciences and Humanities of the educational institution "Baranovichi State University" (Baranovichi, the Republic of Belarus).

Ivan N. Kolyadko, Ph. D. in Law, Prof., Prof. of the Department of Civil Procedures and Labor Law of the Belarusian State University (Minsk, the Republic of Belarus).

Svetlana F. Kugan, Ph. D. in Law, Assoc. Prof., Vice Dean of the Faculty of Economy of the educational institution "Brest State Technical University" (Brest, the Republic of Belarus).

Vladimir I. Kuzmenko, Dr. of History, Prof., Head of the Center for History of Post-industrial Society of the State research institution "Institute of History of the National Academy of Sciences of Belarus" (Minsk, the Republic of Belarus).

Aleksandr V. Litvinskiy, Ph. D. in History, Assoc. Prof. of the Department of Social Sciences and Humanities of the educational institution "Baranovichi State University" (Baranovichi, the Republic of Belarus).

Vladimir V. Losev, Ph. D. in Law, Assoc. Prof., Vice Director of the Research and Practical Center for Problems of Strengthening of the Legitimacy, Law and Order of the Prosecutor General's Office of the Republic of Belarus (Minsk, the Republic of Belarus).

Olga N. Lyudvikevich, Ph. D. in Law, Head of the Department of Civil and Criminal Disciplines of the educational institution "Baranovichi State University" (Baranovichi, the Republic of Belarus).

Anatoliy M. Lyutyi, Dr. of History, Prof., Head of the Department of History of Belarus of the educational institution "Belarusian State Pedagogical Maxim Tank University" (Minsk, the Republic of Belarus).

Aleksandr I. Luchenock, Dr. of Economic Sciences, Prof., Head of the Department of Macroeconomic Regulation and Financial Policy of the State Research Institution "Institute of Economics of the National Academy of Sciences of Belarus" (Minsk, the Republic of Belarus).

Irina P. Mankevich, Ph. D. in Law, Assoc. Prof., Assoc. Prof. of the Department of Civil and Legal Disciplines of the educational institution "Belarusian State Economic University" (Minsk, the Republic of Belarus).

Yaroslav N. Matveyuk, Dr. in Law hab., Authorized Rector of the Belostok University for Cooperation with Universities in Eastern Europe (Belostok, Poland).

Gulnara B. Medvedeva, Ph. D. in Economic Sciences, Assoc. Prof., Head of the Department of Economic Theory and Logistics of the educational institution "Brest State Technical University" (Brest, the Republic of Belarus).

Tatyana V. Momot, Dr. of Economic Sciences, Prof. of Kharkov National Academy of Municipal Economy (Kharkov, Ukraine).

Aleksandr N. Nechuhryn, Dr. of History, Prof., Head of the Department of General History of the educational institution "Yanka Kupala State University of Grodno" (Grodno, the Republic of Belarus).

Aleksandr M. Omelyanyuk, Ph. D. in Economical Sciences, Assoc. Prof., First Vice-Rector of the educational institution "Brest State Technical University" (Brest, the Republic of Belarus).

Aleksandr V. Ostroglyad, Ph. D. in Law, Assoc. Prof., Vice-rector for Research of the Ivano-Frankovsk University of Law named after King Danila Galitzkiy (Ivano-Frankovsk, Ukraine).

Sergey Yu. Solodovnikov, Dr. of Economic Sciences, Assoc. Prof., Head of the Department of Economics and Law of the Belarusian National Technical University (Minsk, the Republic of Belarus).

Tatyana S. Taranova, Dr. of Law, Prof., Head of the Department of Civil and Law Disciplines of the educational institution "Belarusian State Economic University" (Minsk, the Republic of Belarus).

Yan I. Funk, Dr. of Law, Prof., Prof. of the Department of Financial Law and Legal Regulation of Economic Activities of the Belarusian State University (Minsk, the Republic of Belarus).

Yuriy V. Chernyak, Ph. D. in History, Assoc. Prof. of the Department of General Legal Disciplines and Public Administration of the educational institution "Baranovichi State University" (Baranovichi, the Republic of Belarus).

Vyacheslav B. Shabanov, Dr. of Law, Prof., Head of the Department of Criminology of the Belarusian State University (Minsk, the Republic of Belarus).

Vladimir P. Shalaev, Dr. of Philosophy, Prof., Dean of the Faculty of Social Technologies of the Federal State Budgetary Institution of Higher Professional Education "Volga State University of Technology" (Yoshkar-Ola, the Mari El Republic, the Russian Federation).

Antonina V. Sharkova, Dr. of Economics, Head of the Department of Economics of the Organization of the Federal State Educational Budgetary Institution of Higher Education "Financial University under the Government of the Russian Federation" (Moscow, the Russian Federation).

Aleksandr P. Shevlyukov, Dr. of Economic Sciences, Prof., Head of the Department of Accounting and Financial Management in the Sectors of the National Economy of the educational institution "Belarusian Trade and Economic University of Consumer Cooperatives" (Gomel, the Republic of Belarus).

Nikolay S. Yakovchik, Dr. of Economic Sciences, Dr. of Agricultural Sciences, Prof., Director of the Institute of Advanced Training and Retraining of Personnel of AIC of the educational institution "Belarusian State Agricultural Technical University" (Minsk, the Republic of Belarus).

Editorial address:

21 Voykova Str., 225404 Baranovichi. Phone: +375 163 45 46 28.

E-mail: vestnik@barsu.by.

Subscription indexes: 00993 — for individual subscribers; 009932 — for companies.

The certificate of the registration of mass media № 1533 of 30.07.2012 issued by the Ministry of Information of Belarus.

In accordance with the order of the board of the Higher Attestation Commission of the Republic of Belarus on January 21, 2015 № 16 the scientific-and-practical journal “BarSU Herald”, the series “History of science and archaeology. Economics. Laws” was included on the list of the scientific publications of the Republic of Belarus for publishing the results of dissertation research History of science and archaeology, Economics, Laws.

Scientific-and-practical journal “BarSU Herald” is included into RSCI (Russian Science Citation Index), license agreement № 06-01/2016.

Published: educational institution “Baranovich State University”.

Issued in Russian, Belarusian and English.

The journal is distributed on the territory of the Republic of Belarus.

Managing editor S. A. Bereznyuk
Technical editor E. I. Berezich
Desktop Publishing S. A. Bereznyuk
Proofreader S. A. Bereznyuk

Signed to print 17.12.2018. Format 60 × 84 ¹/₈. Offset paper. Digital printing. Headset Times. Cond. print. l. 20.00. Acc.-pub. l. 14.90. Circulation: 75 copies. Order .

Free price.

Printing performance: Grodno Regional Printing Unitary Enterprise “Slonim printing establishment”. The state registration certificate of the publisher, manufacturer and publications distributor № 1/203 of 07.03.2014, № 2 of 25.02.2014.

Address: 16 Hlyupin St., 231800 Slonim, Grodno region.

© BarSU, 2018

РЕПОЗИТОРИЙ БарГУ

СОДЕРЖАНИЕ

ИСТОРИЧЕСКИЕ НАУКИ

Карев Д. В., Дудько А. Д. Становление зарубежного белорусоведения в Западной Европе во второй половине XX века	13
Кручковский Т. Т. Польско-германские отношения периода X—XVI веков в оценке В. О. Ключевского	19
Литвинский А. В. Методологические аспекты локализации прародины славян в историографии конца XX — начала XXI века	28
Мельников П. Ю. Бессемейные домохозяйства Саратовской губернии конца XIX века по данным поездных земских переписей.	37
Пискун В. Э., Горбач С. М. Развитие взаимоотношений между Польшей и ГДР во второй половине 1970-х — начале 1980-х годов	42
Сытько К. В. Материалы переписки римско-католических парафий Беларуси конца XVII — начала XX века как исторический источник	48
Хованский А. В. Органы местного военного управления в Гродненской губернии в 1802—1863 годах	53

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ

Климук В. В. Модель взаимодействия организаций образования, науки, промышленного бизнеса	64
Климук В. В., Житкевич Г. Я., Познякевич В. Н. Волонтерское движение: от теории к практике (региональный аспект)	71
Кот Н. Г. Финансовый потенциал как интегральный показатель будущего развития предприятия	76
Лептюк Д. Н., Масько Ю. Д., Лепешев Д. И. Направления и возможности экономического сотрудничества Республики Беларусь со странами Азиатско-Тихоокеанского региона	85
Повод И. Н. Перспективы изъятия монопольной ренты при различных сценариях развития экономики Беларуси	90
Познякевич В. Н., Хитрова И. А. Теоретические и практические аспекты применения профессионального суждения бухгалтера при составлении учетной политики в части учета основных средств	96
Цвирко Е. Ю. Состояние и тенденции мирового рынка органической продукции	103

ЮРИДИЧЕСКИЕ НАУКИ

Андрияшко М. В. Домашнее насилие — дополнительный показатель деградации института семьи как демографической угрозы	109
Вишневский А. Ф., Мелеховец Ю. А. Проблемы типологии государства и права в современной теоретической юридической науке	114
Грачева И. М. Становление органов прокуратуры БССР в 1920-х годах	120
Дзик И. Р. Правовое регулирование трансферных отношений в спорте	125
Кирмель А. Г. Проблемные аспекты снижения брачного возраста в Республике Беларусь	130
Крутько Р. В. Пожертвования(е) как источник формирования имущества религиозных организаций	136
Людвигевич О. Н. Управление в области дисциплины труда	141
Прокуда О. Ю. Страховщик как субъект отношений по добровольному медицинскому страхованию	147
Сороченко А. В. Государственно-частное партнерство и публичное управление в Украине: соотношение понятий	152

ЗМЕСТ

ГІСТАРЫЧНЫЯ НАВУКІ

Караў Д. У., Дудзько А. Д. Станаўленне замежнага беларусазнаўства ў Заходняй Еўропе ў другой палове XX стагоддзя	13
Кручкоўскі Т. Т. Польшка-германскія адносіны перыяду X—XVI стагоддзяў у ацэнцы В. О. Ключэўскага	19
Літвінскі А. У. Метадалагічныя аспекты лакалізацыі прарадзімы славян у гістарыяграфіі канца XX — пачатку XXI стагоддзя	28
Мельнікаў П. Ю. Бессямейныя домагаспадаркі Саратаўскай губерні канца XIX стагоддзя па дадзеных папавятовых земскіх перапісаў	37
Піскун В. Э., Горбач С. М. Развіццё ўзаемаадносін паміж Польшчай і ГДР у другой палове 1970-х — пачатку 1980-х гадоў	42
Сыцько К. В. Матэрыялы перапіскі рымска-каталіцкіх парафій Беларусі канца XVII — пачатку XX стагоддзя як гістарычная крыніца	48
Хаванскі А. В. Органы мясцовага ваеннага кіравання ў Гродзенскай губерні ў 1802—1863 гадах	53

ЭКАНАМІЧНЫЯ НАВУКІ

Клімук У. У. Мадэль узаемадзеяння арганізацый адукацыі, навукі, прамысловага бізнесу	64
Клімук У. У., Жыткевіч Г. Я., Пазнякевіч В. М. Валанцёрскі рух: ад тэорыі да практыкі (рэгіянальны аспект)	71
Кот Н. Г. Фінансавы патэнцыял як інтэгральны паказчык будучага развіцця прадпрыемства	76
Ляпцук Д. М., Масько Ю. Д., Лепешаў Д. І. Напямкі і магчымасці эканамічнага супрацоўніцтва Рэспублікі Беларусь з краінамі Азіяцка-Ціхаакіянскага рэгіёну	85
Повад І. М. Перспектывы вынятку манапольнай рэнты пры разнастайных сцэнарных развіцця эканомікі Беларусі	90
Пазнякевіч В. М., Хітрова І. А. Тэарэтычныя і практычныя аспекты прымянення прафесійнага суджэння бухгалтара пры састаўленні ўліковай палітыкі ў частцы ўліку асноўных сродкаў	96
Цвірко К. Ю. Стан і тэндэнцыі сусветнага рынку арганічнай прадукцыі	103

ЮРЫДЫЧНЫЯ НАВУКІ

Андрыяшка М. В. Дамашні гвалт — дадатковы паказчык дэградацыі інстытуту сям’і як дэмаграфічнай пагрозы	109
Вішнеўскі А. Ф., Мелехавец Ю. А. Праблемы тыпалогіі дзяржавы і права ў сучаснай тэарэтычнай юрыдычнай навучы	114
Грачова І. М. Станаўленне органаў пракуратуры БССР у 1920-х гадах	120
Дзік І. Р. Правое рэгуляванне трансферных адносін у спорце	125
Кірмель А. Г. Праблемныя аспекты зніжэння шлюбнага ўзросту ў Рэспубліцы Беларусь	130
Круцько Р. В. Ахвяраванне(і) як крыніца фарміравання маёмасці рэлігійных арганізацый	136
Людвікевіч В. М. Кіраванне ў галіне дысцыпліны працы	141
Пракуда В. Ю. Страхаўшчык як суб’ект адносін па добраахвотным медыцынскім страхаванні	147
Сарацэнка А. В. Дзяржаўна-прыватнае партнёрства і публічнае кіраванне ва Украіне: судносіны паняццяў	152

CONTENTS

HISTORICAL SCIENCES AND ARCHAEOLOGY

Karev D. V., Dudko A. D. The formation of foreign belarusian studies in Western Europe in the second half of the XX th century	13
Kruczkowski T. T. Polish-German relations of the X—XVI centuries in the assessment of V. O. Kluchevski	19
Litvinski A. V. Methodological aspects of the slavs ancestral homeland localization in historiography of the end of XX — early XXI century	28
Melnikov P. Yu. No-family households in Saratov province at the end of the XIX century: the Data of zemstvo census registers	37
Piskun V. E., Gorbach S. M. Development of relationships between Poland and GDR in the late 1970's — early 1980's	42
Sytsko K. W. Materials of the correspondence of the Roman catholic parishes of Belarus at the end of XVII — early XX century as a historical source	48
Khavanski A. V. Local military authorities in the Grodno province in 1802—1863	53

ECONOMICS

Klimuk V. V. Model of interaction of educational, science and industrial business institutions	64
Klimuk V. V., Zhitkevich G. Ya., Poznyakevich V. N. Volunteering: from theory to practice (regional aspect)	71
Kot N. G. Financial potential as an integral indicator of the future development of the enterprise	76
Leptyuk D. N., Masko Yu. D., Lepeshev D. I. Directions and possibilities of economic cooperation of Belarus with the countries in the Asia-Pacific region	85
Povod I. N. Prospects for the withdrawal of monopoly rent at various scenarios of economic development in Belarus	90
Poznyakevich V. N., Khitrova I. A. Theoretical and practical aspects of the use of accounting professional judgment in formation of accounting policy for fixed assets	96
Tsvirko E. Yu. The state and trends of the world market of organic products	103

LAW

Andryiashka M. V. Domestic violence: an additional indicator of the degradation of the family institute as a demographic threat	109
Vishnevsky A. F., Melehovets Yu. A. Problems of the typology of state and law in modern theoretical legal science	114
Hrachova I. M. Formation of prosecutor's offices of the BSSR in the 1920's	120
Dzik I. R. Legal regulation of the transfer relations in sport	125
Kirmel A. G. Problematic aspects of decreasing of marriage age in the Republic of Belarus	130
Krutsko R. V. Donation /~s as a source of formation of religious organizations' property	136
Ludvikevich O. N. Labor discipline management	141
Prokuda O. Yu. Insurer as a subject of relations with voluntary medical insurance	147
Sorochenko A. V. Public-Private Partnership and public management in Ukraine: concepts relationship	152

УДК 303.446.4(476) (вторая половина XX в.)

Д. В. Карев¹, А. Д. Дудько²

Учреждение образования «Гродненский государственный университет имени Янки Купалы»,
Министерство образования Республики Беларусь, ул. Ожешко, 22, 230023 Гродно, Республика Беларусь,
¹+375 (29) 888 93 30, karev-dv@yandex.ru, ²+375 (29) 587 44 45, anastakareva@yandex.ru

**СТАНОВЛЕНИЕ ЗАРУБЕЖНОГО БЕЛОРУСОВЕДЕНИЯ В ЗАПАДНОЙ ЕВРОПЕ
ВО ВТОРОЙ ПОЛОВИНЕ XX ВЕКА**

В историографической традиции Беларуси еще в недостаточной степени представлена тематика, отражающая особенности становления зарубежного белорусоведения в западноевропейском научном сообществе. Исследование и анализ источников показывают, что в ведущих странах Западной Европы (Великобритания, ФРГ, Франция) происходит постепенное зарождение и становление традиций научного белорусоведения. Основное внимание при этом западные исследователи уделяли аспектам политической истории Беларуси, особенностям ее культурного развития, выявлению роли и места белорусской культуры в ареале восточнославянского мира и обществ Восточной Европы. На сегодня сформирована определенная историографическая традиция в изучении этой проблемы. Однако многие ее аспекты не стали сферой исследовательского интереса. К таким аспектам относится и проведение компаративистского анализа становления белорусоведения в данных странах, и в этом контексте он рассматривается впервые. Проведенная авторами статьи предварительная работа по изучению генезиса и становления белорусоведения в конкретном страноведческом аспекте, относительно Великобритании, ФРГ и Франции, позволяет реализовать обозначенную проблему на конкретном источниковом и историографическом фундаменте.

Ключевые слова: зарубежное белорусоведение; зарубежные диаспоры Великобритании, ФРГ и Франции; историческая память; историческая компаративистика.

Библиогр.: 19 назв.

D. V. Karev¹, A. D. Dudko²

Yanka Kupala State University of Grodno, Ministry of Education of the Republic of Belarus,
22 Ozheshko str., 230023 Grodno, the Republic of Belarus, ¹+ 375(29)8889330, karev-dv@yandex.ru,
²+375(29)5874445, anastakareva@yandex.ru

**THE FORMATION OF FOREIGN BELARUSIAN STUDIES IN WESTERN EUROPE
IN THE SECOND HALF OF THE XXth CENTURY**

In Belarusian historiographical tradition, the topics reflecting the peculiarities of the formation of foreign Belarusian studies in Western European scientific community are not yet sufficiently represented. Research and analysis of sources show that in the leading countries of Western Europe (Great Britain, Germany, France) there is a gradual origin and formation of traditions of scientific Belarusian studies. Western researchers focused mainly on aspects of the political history of Belarus, peculiarities of its cultural development, identification of the role and place of Belarusian culture in the Eastern Slavic world and Eastern European societies. Today, a certain historiographical tradition has been formed in the study of this problem. However, many of its aspects did not become an area of research interest. Such aspects include the comparative analysis of the formation of the Belarusian studies in these countries, and in this context it is considered for the first time. The authors' preliminary work on the study of the genesis and formation of Belarusian studies in a specific cross-cultural aspect (in Great Britain, Germany and France specifically) makes it possible to implement the indicated problem on a specific source and historiographical foundation.

Key words: foreign Belarusian studies; foreign diasporas of Great Britain, Germany and France; historical memory; historical comparative studies.

Ref.: 19 titles.

Введение. В данной статье авторы ставят целью определить особенности становления зарубежного белорусоведения в Западной Европе (Великобритании, ФРГ, Франции) во второй половине XX века и выявить их роль и место в развитии этих традиций в западном сообществе. Исходя из такой целевой установки, авторы видят круг решаемых задач в следующем: 1) обозначить характер источниковой базы, позволяющей выявить специфику развития белорусоведения в этих западноевропейских государствах; 2) показать роль историко-культурного контекста указанных стран в развитии белорусоведения; 3) определить значение диаспор как мотивирующего фактора в развитии данного славистического направления; 4) раскрыть доминирующие направления в рамках белорусоведческих исследований Великобритании, ФРГ, Франции; 5) на основе сравнения интенсивности и масштабов белорусоведческих исследований определить их место в системе западноевропейского белорусоведческого контекста.

История зарождения и развития зарубежного белорусоведения в странах Западной Европы новейшего времени в недостаточной степени отражена в современной историографической традиции. Можно отметить наличие лишь небольшого круга работ по сопряженной тематике, раскрывающих социально-политический и культурный контекст международных культурных и научных связей Беларуси со странами Западной Европы 80-х годов XX — начала XXI века. Это исследования Д. Кривошея [1], В. Шадурского [2], Л. Короленок [3], А. Ледневой [4], Л. Языкович [5], Л. Власовой [6], Н. Воробей [7], Дж. Робертса [8], А. Егорова [9], О. Голубовича [10], Н. Гордиенко, О. Гордиенко [11; 12], А. Розанова [13], Г. Сергеевой [14]. Работ, специально посвященных данной проблеме, за исключением статей А. Ледневой, Г. Сергеевой и Л. Языкович, исследований Н. Гордиенко, практически нет. В отечественной исторической науке есть только одна специальная работа, в которой содержится анализ зарубежной историографии по вопросу генезиса и формирования белорусоведения в Западной Европе XX — начала XXI века [15].

Знакомство с библиографическими источниками и электронными ресурсами позволяет говорить, что изучение данной проблемы базируется на солидной и разнообразной источниковой основе. Среди опубликованных отечественных источников, которые имеют первостепенное значение для исследования нашей проблемы, выделяются многочисленные публикации и интервью белорусских послов в странах ЕС и СНГ. Ко второй группе источников можно отнести ведущие СМИ Беларуси и западноевропейских стран: газеты «Обсервер», «Файнэншл таймс», «Индепендент», «Таймс», «Гардиан», «Зюддойче Цайт», «Франкфуртер Альгемайне Цайтунг», «Шпигель», «Монд», журналы «Дипломат», «Экономист», «Таймс», «Форбс», «Белорусская хроника». Культурные и научные связи Беларуси с ФРГ, Великобританией, Францией привлекали внимание в эти же годы и периодической печати нашей страны (газеты «Звезда», «Советская Беларусь», «Рэспубліка», «Голас Радзімы», «ЛіМ», «Веды», «Культура»; журналы «Беларуская думка», «Беларускі гістарычны часопіс»; периодические научные издания Национального научно-просветительского центра им. Ф. Скорины «Беларусіка = Albaruthenika», «Кантакты і дыялогі»). Данная информация дополняется архивными источниками из фондов правительственных и научных учреждений, непосредственно связанных с реализацией культурной политики этих государств в сфере международных отношений (официальные ноты правительств, отчеты о визитах, встречах, «круглых» столах, аналитические справки о состоянии культурного и научного сотрудничества). Хранящиеся в фондах белорусских архивов документальные коллекции по периоду 70—80-х годов XX века в значительной мере конкретизируют данную информацию. В первую очередь заслуживают внимания документы Национального архива Республики Беларусь (фонд МИД БССР, фонд Белорусского общества дружбы и культурных связей с зарубежными странами). В Центральном научном архиве Национальной академии наук Беларуси содержится достаточно полная и многообразная информация, отражающая научные связи между Беларусью и государствами Европы в 70—90-е годы XX века. Постсоветский период в истории культурных и научных связей этих государств наиболее полно отражен в документах текущего архива МИД Республики Беларусь (документы посольств Республики Беларусь

в странах ЕС и СНГ: отчеты, аналитические записки, справки, переписка по проблемам межкультурного сотрудничества). Сегодняшняя ситуация, связанная с широким внедрением в практику научных коммуникаций современных информационных технологий, дают исследователям возможность расширить зону поиска и исследование источников по изучаемой проблеме через быстрорастущую систему электронных сайтов ресурсов (сайты Форин Офис Великобритании, МИД ФРГ, МИД Республики Беларусь, МИД Франции, университетских, исследовательских и аналитических центров, занимающихся белорусоведческой проблематикой в этом регионе) [16, с. 11—22].

Отдельным видом источников, где в той или иной степени прозвучала белорусоведческая проблематика, являются изданные в 90-е годы XX — начале XXI века мемуары активных деятелей белорусской диаспоры зарубежного мира Запада, которые играли видную роль в формировании интереса научной общественности этих стран к истории и культуре Беларуси (В. Кипель, З. Кипель, Я. Запрудник, В. Тумаш, В. Жук-Гришкевич, М. Белямук, Е. Калубович, о. Ч. Сипович, о. А. Надсон, Ю. Веселковский, П. Урбан, В. Пануцевич и др.). В ракурсе заявленной темы наиболее ценным является комплекс источников историографического характера — работы историков, литературоведов, филологов и искусствоведов европейского зарубежья второй половины XX век в Великобритании — это монографии и статьи Л. Горошко, Ч. Сиповича, А. Надсона, Дж. Дингли, Д. Клиера, А. Макмиллана, Г. Пикарды, В. Рич, Э. Вильямса, А. Цехоновецкого, И. Огинского, Ю. Веселовского; в ФРГ — П. Урбана, И. Любочко, Р. Линднера, А. Зам, Б. Кьяри, А. Лоренц; в США и Канаде — Я. Запрудника, В. Тумаша, Л. Окиншевича, В. Кипель, З. Кипель, М. Белямука, З. Когута, С. Плохия, Д. Марплс, Р. Шпарлюка, З. Гимпелевич, Ю. Туронка, А. Миронович, Е. Миронович, О. Латышонка и др. В их работах была представлена цельная система взглядов по особенностям исторического процесса на белорусских землях, оценки, основанные на результатах собственных исследований по отдельным важнейшим аспектам истории белорусской культуры (белорусская ментальность, выдающиеся деятели белорусской культуры и их роль в становлении этнополитического и исторического сознания белорусов, роль христианских конфессий в системе ценностей белорусов и роль политического фактора в их судьбе, особенности белорусской культуры). С их деятельностью было связано проведение важных научных и культурных акций (семинаров, конференций, круглых столов, выставок, концертов) по знакомству англичан, немцев, поляков, французов с культурой и историей Беларуси в 50—90-е годы XX века. Материалы и личные архивы этих историков, культурологов позволяют создать достаточно репрезентативное представление о формировании традиций научного белорусоведения в этих странах после Второй мировой войны [17].

Результаты исследования и их обсуждение. Проведенные в 2011—2018-х годах исследования гродненской группой историков, объединенных в созданном в 2015 году Центре междисциплинарных исследований диаспор и зарубежного белорусоведения, позволяют выделить основные «зоны влияния» оценок научного сообщества этих стран в изучении истории и культуры Беларуси. Разработки данной проблематики привели авторов статьи к следующим представлениям об изучаемом феномене [18, с. 509—515]:

1. На зарождение интереса к Беларуси в политической элите и научном сообществе Западной Европы второй половины XX века оказали непосредственное влияние социально-политический контекст, связанный с итогами Второй мировой войны, и роль, которую играла в этих событиях Беларусь как часть Советского Союза, активно участвовавшая в учреждении ООН; белорусская диаспора поколения 1920—1990-х годов в странах Западной Европы, создавшая первые культурно-просветительские и научные центры на ее территории; развитие в рамках славистики в странах Западной Европы политизированного направления — советологии [17, с. 395].

2. Эволюция и оформление белорусоведения как отдельного направления в славистике западноевропейских стран ЕС 90-х годов XX века определялись: распадом СССР и образованием суверенного государства — Республики Беларусь; активизацией влияния белорусской диаспоры как части экспертного сообщества этих государств на процесс принятия правительственных

решений в сфере национально-культурной и внешней политики относительно «белорусской проблемы»; формированием отдельного белорусоведческого направления в среде академического научного сообщества Великобритании, ФРГ и Франции, специализирующегося на изучении культуры и истории восточнославянских этносов государств СНГ (университетские, академические, аналитические центры при правительственных организациях).

Вместе с тем, отмечая эти общие черты, характеризующие роль основных факторов — мотиваторов становления белорусоведения в указанных странах, нельзя не отметить, что выявленные тенденции в большей степени сказались в таких странах, как Великобритания и ФРГ. Хотя и в последних специфика послевоенной диаспоры существенно отличалась (в ФРГ в основном осели представители белорусской коллаборации, связанной с немецкими оккупантами; в Великобритании — белорусские эмигранты, сражавшиеся в армиях союзников).

Период 50—70-х годов XX века можно считать временем становления историографических традиций в трактовке западноевропейскими учеными культуры и истории Беларуси. Рассматривая проблемы становления белорусоведения в этих странах ЕС, следует отметить, что до конца 1980-х годов интерес к нашей стране проявлялся чаще всего не как к самостоятельному государству, а как составной части многонациональных государств (Великого Княжества Литовского (далее — ВКЛ), Речи Посполитой, Российской империи, СССР). Поэтому до провозглашения независимости Республики Беларусь отдельных центров белорусоведения на территории стран ЕС не существовало. Отдельные сюжеты, касающиеся истории и культуры Беларуси, изучались отдельными учеными, которые работали в центрах исследований истории и культуры восточнославянского населения. Особый интерес в таких исследованиях привлекало политически и экономически мощное государство — Россия. Беларусь, как правило, упоминалась в контексте данных исследований. Следует отметить, что не все явления белорусской культуры и истории в одинаковой степени притягивали внимание зарубежных славистов Европы. Пробуждение интереса к истории и культуре нашей страны со стороны европейского научного сообщества было тесно связано с конкретными историческими событиями и эпохами, где история западноевропейских стран ЕС явственно «резонировала» в белорусском историко-культурном контексте. Знакомство с историческими исследованиями европейских ученых-славистов 50—90-х годов XX века позволяет выделить следующие исследовательские тематические доминанты: 1) X—XII века (контакты кривичей и немцев (тевтонов); 2) Киевская Русь и Священная Римская империя; 3) XIII—XV века (борьба балтских и восточнославянских народов, народов Восточной Европы с Тевтонским орденом); 4) Реформация на восточнославянских землях; 5) магдебургское право на восточнославянских землях; 6) «Саксонский период» в истории ВКЛ и Речи Посполитой; 7) война 1812 года (участие армии Рейнского союза в войне на территории современной Беларуси); 8) Первая и Вторая мировые войны; 9) события 1939 года; 10) распад СССР и постсоветская Беларусь [17, с. 400].

Многочисленным и интенсивным исследованиям в работах немецких славистов новейшего времени подвергались проблемы, связанные с историей взаимоотношений восточнославянского мира и Германии в период Первой и Второй мировых войн. Несомненно, темы Великой Отечественной войны и немецко-фашистской оккупации занимают лидирующее место в трудах немецких ученых о Беларуси. Большинству исследований историков Западной Европы 1950—1980-х годов нередко был присущ тенденциозный подход и антисоветская направленность. Недостаток объективности определялся в немалой степени отсутствием достаточной информации об истории и культуре Беларуси, стереотипными, политизированными клише восприятия советской действительности. Несмотря на то, что белорусоведение не стало самостоятельным объектом крупных исследований в тот период, большой фактический материал, многие обобщения и оценки не потеряли своей актуальности и сегодня. Они явились фундаментом для дальнейшего становления и развития белорусоведения в Западной Европе как самостоятельной историко-культурологической дисциплины [19].

Новый этап изучения Беларуси в западноевропейской славистике можно датировать рубежом 80—90-х годов XX века. Ведущий критерий его выделения — институциональный аспект. Процессы, происходившие в Европе в это время, существенно повлияли на развитие белорусоведения. Особое влияние на эти процессы оказало появление на политической арене континента Беларуси как независимого и суверенного государства.

Заключение. Анализ имеющейся, пока еще незначительной, историографической исследовательской традиции и источникового поля изучения проблемы становления белорусоведения в странах Западной Европы показывает отсутствие в историческом белорусоведении ее системного, комплексного рассмотрения. Имеющееся на сегодняшний момент источниковое поле выглядит представительным и перспективным при научной реконструкции исследуемого феномена.

Изучение истории Беларуси и ее культуры к началу XXI века стало видным явлением западноевропейской традиции исследования обществ и культур восточнославянских народов. Данное направление уже наработало определенные традиции в европейской славистике, однако пока еще уступает славистическим традициям изучения русоведения, полоники и украиноведения.

В своем исследовании истории и культуры Беларуси отечественное и западноевропейское белорусоведение стояли на различных методологических позициях. Отечественная белорусистская традиция, несомненно, выглядит более основательно в аспекте привлечения и освоения корпуса источников по истории Беларуси. В силу политического противоборства Запада и СССР в 20—80-е годы XX века эти традиции развивались как две параллельные прямые, что, несомненно, не пошло на пользу как одной, так и другой историографической традиции. В связи с этим в нашей исторической науке существует необходимость непредвзятого осмысления вклада, который был сделан зарубежным белорусоведением в исследование проблем белорусской истории и ее культуры. Возникает потребность в разработке новых концептуальных подходов в отечественном белорусоведении с учетом данных реалий.

К XXI веку, по сравнению с началом XX столетия, узнаваемость Беларуси в западноевропейском славистическом контексте значительно выросла. Однако и к началу XXI века на Западе (Великобритания, ФРГ, Франция) отсутствуют влиятельные научно-аналитические институты, деятельность и внимание которых были бы сосредоточены на белорусской проблематике. По степени интенсивности исследовательских знаний о Беларуси можно разместить рассматриваемые в статье страны в следующей очередности: ФРГ, Великобритания, Франция. В западноевропейской славистике доминируют два направления — филологическое и политологическое. Знание истории, экономики, культурных традиций страны, как правило, идет вторым и третьим планом. Отсутствие сбалансированного, системного знания о Беларуси в этих странах оказывает серьезное влияние (порой негативное) на выработку эффективной внешней реалистической политики этих государств по отношению к нашей стране. В то же время данная ситуация — сигнал для правительственных кругов самой Республики Беларусь о необходимости перехода от «деклараций о намерении» к реальной эффективной культурной политике в европейском геополитическом пространстве.

Список цитируемых источников

1. *Кривашэй, Д. А.* Развіцце культурных сувязей Рэспублікі Беларусь з краінамі Цэнтральнай і Заходняй Еўропы (1991—1996) : аўтарэф. дыс. ... канд. гіст. навук : 07.00.02 / Д. А. Кривашэй ; Ін-т гісторыі НАН Беларусі. — Мінск, 1999. — 19 с.
2. *Шадурскі, В. Г.* Супрацоўніцтва Рэспублікі Беларусь з еўрапейскімі краінамі ў галіне культуры / В. Г. Шадурскі // Беларускі гістарычны часопіс. — 1999. — № 1. — С. 45—57.
3. *Короленок, Л. Г.* Беларусь и Великобритания: экономические, научно-технические и культурные связи в 1970—2003 гг. : автореф. дис. ... канд. ист. наук : 07.00.15 / Л. Г. Короленок ; Беларус. гос. ун-т. — Минск, 2004. — 19 с.

4. *Ляднёва, А. С.* Месца і роль рэлігійнага друку ў захаванні нацыянальнай свядомасці беларусаў замежжа / А. С. Ляднёва // Книга в формировании духовной культуры и государственности белорусского народа : XVIII междунар. Кирилло-Мефодиевские чтения, 16—17 мая 2012 г. : докл. науч.-практ. конф. / сост. Г. Н. Петровский. — Минск, 2012. — С. 170—176.
5. *Языкович, Л.* Рэлігійнае жыццё беларускай эміграцыі / Л. Языкович // Беларусіка = Albaruthenica / Нац. навук.-асвет. цэнтр імя Ф. Скарыны ; рэд. А. Анціпенка [і інш.]. — Мінск, 1992. — Кн. 2 : Фарміраванне і развіццё нацыянальнай самасвядомасці беларусаў. — С. 280—288.
6. *Власова, Л. В.* БССР в международном культурном и научном сотрудничестве / Л. В. Власова. — Минск : Университетское, 1984. — 96 с.
7. *Воробей, Н. С.* Участие Белорусской ССР в отношениях Советского Союза с капиталистическими странами (50-е — 70-е годы) / Н. С. Воробей. — Минск : Наука и техника, 1981. — 227 с.
8. *Робертс, Дж.* Говорите прямо в канделябр. Культурные связи между Британией и Россией в 1973—2000 г. / Дж. Робертс ; пер. с англ. Л. Ю. Столяровой ; под ред. В. А. Скороденко. — М. : РОССПЭН, 2001. — 344 с.
9. *Егоров, А.* Республика Беларусь и европейские институты безопасности и сотрудничества / А. Егоров // Беларусь в мире. — 1999. — № 3. — С. 3—8.
10. *Голубович, О.* От биполярности к единой Европе / О. Голубович // Беларуская думка. — 1994. — № 9. — С. 82—84.
11. *Гардзіенка, А.* Кароткі нарыс БАПЦ у Вялікабрытаніі / А. Гардзіенка // Беларусь і беларусы ў прасторы і часе : зб. арт. да 75-годдзя праф. А. Мальдзіса / ГА «Міжнародная асацыяцыя беларусістаў», Польскі ін-т у Мінску ; пад рэд. С. Запруднага, А. Фядуты, З. Шыбекі. — Мінск, 2007. — С. 405—413.
12. *Гардзіенка, Н. С.* Беларусы ў Вялікабрытаніі / Н. С. Гардзіенка. — Мінск : Медысон, 2010. — 620 с.
13. *Розанов, А.* Внешняя политика Беларуси: новые очертания / А. Розанов // Беларусь в мире. — 1999. — № 2. — С. 3—7.
14. *Сергеева, Г. Г.* Белорусская ССР в научном сотрудничестве Советского Союза и социалистических стран (1945—1985 гг.) / Г. Г. Сергеева. — Минск : Наука и техника, 1986. — 216 с.
15. *Карев, Д. В.* Зарубежное белорусоведение XVI — начала XXI вв.: основные этапы и проблемы становления и развития : монография / Д. В. Карев, А. Д. Дудько. — Гродно : ЮрСаПринт, 2016. — 140 с.
16. *Карев, Д. В.* Восточнославянский мир в зарубежном белорусоведении второй половины XX — начала XXI в.: историографические и источниковедческие аспекты проблемы (Великобритания, ФРГ, США и Канада) / Д. В. Карев, А. Д. Карева, А. А. Змитрукевич // Беларускі археаграфічны штогоднік / гал. рэд. Э. М. Савіцкі.— Мінск, 2009. — Вып. 10. — С. 11—22.
17. *Карев, Д. В.* Белорусоведение в контексте европейской славистики XX — начала XXI в. / Д. В. Карев // Славянский альманах. — 2015. — № 1—2. — С. 390—404.
18. *Караў, Д.* Праект «Замежнае беларусазнаўства XVI — пач. XXI ст.» і стварэнне новага цэнтру даследаванняў гэтай праблемы / Д. Караў, Н. Дудзько // Запісы Беларускага інстытуту навукі і мастацтва = Belarusian institute of arts and sciences — N. Y. ; Miensk, 2016. — Т. 38. — С. 509—515.
19. *Карев, Д. В.* Традиции белорусоведения в странах ЕС / Д. В. Карев // Междунар. конф. «Европейский Союз и Республика Беларусь: перспективы сотрудничества» : сб. материалов. — Минск : Изд. центр БГУ. — 2014. — С. 324—327.

Поступила в редакцию 27.11.2018